

ÚKOL:

Zná naše nebezpečné živočichy, rostliny a houby (V)

POPIS ÚKOLU:

I v naší přírodě se můžeš setkat s řadou lidem nebezpečných živočichů, rostlin nebo hub. Důležité ovšem je se těmito nebezpečím umět vyhnout. Rozpoznej a přesně identifikuj všechna vybraná nebezpečí. Musíš vědět kde se s nimi můžeš setkat, čím nás nejvíce ohrožují a jak postupovat v případě, kdy můžeš být tímto nebezpečím ohrožen. Vše důležité pro zdárné splnění úkolu najdeš v přiložené příručce.

Klíště

Drobounký roztoč, jehož bodnutí ani neucítíte, je zákeřným protivníkem lidí. Přenáší totiž lymfskou boreliózu a encefalitidu. Zatímco první nemoc je nebezpečná hlavně pro svoji chronickou fázi, u které často dlouho trvá určit správnou diagnózu, ta druhá je rychlá a nebezpečná hlavně pro starší ročníky.

Včela medonosná

Její jedové včáčky obsahují 3 až 4 miligramy jedu, což je mnohem víc, než člověku vbodne třeba sršeň. Úmrtí v důsledku včelího bodnutí se pohybují do osmi případů ročně, v roce 2014 zemřeli kvůli včelímu bodnutí dva lidé, oba alergici, kteří utrpěli v důsledku žihadla tzv. anafylaktický šok.

Zdravý člověk podle výpočtů údajně snese bez trvalé zdravotní újmy i 100 žihadel, jako životně hraniční se udává 700 žihadel. Ta už obsahují takové množství jedu, že to může zdravého silného dospělého člověka zabít. Množství jedu v těle se přepočítává na kilogram váhy, u malých dětí je tak počet žihadel, která mohou způsobit velké zdravotní problémy, mnohem nižší. Jed ovlivňuje hlavně nervový systém a způsobuje otoky.

Vosy a sršně jsou méně nebezpečné než včely, i tady se musí bát jen alergici a pak je třeba hlídat malé děti či starší a nemocné.

Muchomůrka zelená

Za drtivou většinou smrtelných otrav způsobených houbami stojí malá nazelenalá plodnice muchomůrky zelené, kterou si houbaři většinou spletli se žampionem.

Muchomůrka tygrovaná (panterová)

K těm nejjedovatějším houbám patří muchomůrka panterová.

Zmije obecná

Zmijí jed je pro člověka nebezpečný ve zhruba patnáctimiligramové dávce. Zmije ho má 5 až 10 miligramů a při jednom kousnutí ho zdaleka nepoužije všechno. „Dokonce ani zmije čerstvě po probuzení ze zimního spánku, tedy had jedem nabitý, člověku do krevního oběhu nevypustí smrtelnou dávku. Zmije je navíc kriticky ohroženým druhem a setkání s ní by si měl člověk spíš užít a tuhle vzpomínku pak hýčkat, než se zmije bát a snažit se ji zabít. Strach rozhodně není namístě: kolonka smrt v důsledku zmijího uštknutí byla ve statistikách dávno zrušena.

Prase divoké

Většinou zmizí dřív, než si ho stačíte všimnout. Nebezpečné jsou hlavně bachyně se selaty, které považují každé vyrušení za nebezpečí pro svá mláďata. A také staří osamělí samci, ti ale v případě střetu obvykle neútočí opakovaně, stačí jim jeden výpad. Střetů s divočáky jsou ročně desítky, většinou jde o zkušenosti pejskařů, jejichž pes na vycházce vyruší bachyni se selaty, či myslivců. (Jak pes zachránil pána před útokem divočáka, čtěte zde.)

Rulík zlomocný

Je považovaný za nejnebezpečnější střeoevropskou rostlinu, má na svědomí polovinu všech závažných otrav bylinami na území Česka, byť jde o jednotlivce. Pro dospělého je smrtelné požití deseti bobulí, pro dítě už dvě či tři bobule. Rulík zlomocný vypadá možná lákavě, ale je smrtelně jedovatý. Často si ho pleteme s borůvkou. Ta ale vypadá jinak a roste na nízkých keřících, zatímco rulík je vyšší a jeho bobule vyrůstají jednotlivě z hvězdčovitého kalichu. Chutná sladce, na jazyku ale hořkne. To je výhoda.

Liška obecná

Liška je pro člověka nebezpečná zejména možností přenosu nebezpečné infekční nemoci – vztekliny. Lišky ale mohou roznášet i jiné nemoci, například prašivinu nebo různé parazity. A to nejen na lidi, ale hlavně na domácí zvířata.

Zápřednice jedovatá

Také k nám do Česka dorazil jedovatý pavouk. Doma byl původně na jihu Evropy, v souvislosti s oteplováním se častěji vyskytuje také u nás. Hlavně ve vysoké trávě u vodních toků. Jeho kousnutí bolí podobně jako to včelí, obávat by se měli hlavně alergici, ohrožené jsou zejména děti. Smrt ovšem v drtivé většině případů způsobit nemůže. V rámci Česka žije v teplých oblastech (Polabí, střední a středozápadní Čechy, jižní Morava). Ve vhodných podmínkách se na jednom místě nachází velké množství jedinců. Většina pavouků na území Česka je jedovatá, ovšem kvůli malým rozměrům drápků svých kusadel nedokážou prokousnout lidskou kůži. Zápřednice jedovatá je díky svým větším rozměrům schopná kůži probodnout. Brání se při ohrožení kokonu s vajíčky či v případě, že ji člověk zmáčkne. Jako ostatní pavouci, samovolně na člověka neútočí, pokud se necítí v ohrožení. Kousnutí způsobuje intenzivní bolest, otok a případně pocení.

Stepník Moravský

Je jedním z nejpestřeji zbarvených pavouků ve střední Evropě. Je patrně také nejedovatějším pavoukem na území Česka. Stepníci jsou pozoruhodní tím, že mláďatům slouží jako první potrava jejich matka. Jed stepníků má podobné složení jako jed některých jedovatých hadů. Kousnutí menších druhů středoevropských stepníků způsobuje u zdravého člověka horečnatý stav doprovázený silným zrychlením tepu, tlakem v hlavě a zrudnutím obličeje. Ten po přibližně dvou hodinách končí a zbytek dne přetrvává silná bolest hlavy. V ČR byl nalezen například na Pálavě u Mikulova, v oblasti Bzeneckých písků, na předměstích Brna, v Podyjí, na Mohelenské hadcové stepi.

Medvěd hnědý

Medvěd hnědý útočí na člověka jen velice zřídkakdy a nejčastěji se tak stává, pokud ho vyrušíme při konzumaci potravy, když je raněný, nemá možnost úniku nebo pokud narazíme na samici s mláďaty či na samce v období páření. V souvislosti s rozšířením populace na Slovensku se medvěd vrátil také k nám do Beskyd. V současnosti se na Moravě a ve Slezsku vyskytuje stále jeden až několik málo jedinců a občas se odsud toulá dále na západ, jih nebo jihozápad. Pokud není medvěd hnědý rušen člověkem, je aktivní především ve dne, ale pokud už žil v blízkosti lidí, tak přešel k nočnímu způsobu života.

